

ORGANIZACE A VEDENÍ PROTIÚDERU

V soudobých podmínkách se zvyšují požadavky na obranu, zvláště na její odolnost a aktivnost, které vyplývají z použití nových zbraňových systémů i vysoké manévrovosti vojsk. Proto na stále větším významu budou nabývat takové formy aktivity, jako je vedení protiztečů a protiúderů.

V článku se budu zabývat armádním protiúderem, zejména jeho uskutečněním a všestranným zabezpečením.

Podstata armádního protiúderu spočívá ve vedení jaderných úderů, úderů letectva a ostatního palebného působení na nepřátelské uskupení, které se vklíní do obranného pásma armády, a v dokončení jeho zničení útokem vojsk. Cílem protiúderu může být zničení hlavního úderného uskupení nepřítele a obnovení celistvosti i odolnosti obrany nebo vytvoření podmínek pro přechod do útoku.

Protiúder je účelné zahájit v době, kdy není narušena celková celistvost a odolnost obrany, hlavní síly nepřítele jsou zavázány do boje se svazky prvního sledu, jeho vojska utrpěla ztráty a již nemají volné silnější zálohy. Při vklínění nepřítele do hlavního pásma obrany je nutné, aby svazky prvního sledu armády pevně bránily výhodná postavení, palbou všeho dru-

hu, využitím zátarasů a protiztečemi působily nepřítele co největší ztráty, rozčleňovaly jeho bojovou sestavu a bránily mu v postupu do hloubky.

Velitel armády uskutečňuje manévry silami a prostředky k zesílení důležitých úseků bráněných vojsky prvního sledu na směrech útoku i na bocích nepřátelského uskupení s cílem nedopustit vytvoření souvislé fronty průlomu a jeho rozšíření do stran. Na směru útoku hlavních sil, zvláště jeho tankových uskupení, kde hrozí průlom hlavního pásma obrany, soustředíme palbu dělostřelectva a údery letectva, přisunujeme armádní protitankové zálohy, pohyblivé odřady zatarasovací, které v součinnosti s protitankovými prostředky útvarů a svazků v obraně ničí tanky a pěchotu nepřítele a brání jim v rozvíjení průlomu do operační hloubky. Úspěch armádního protiúderu bude podmíněn také tím, jak velitel a štáb dokáže časově a prostorově sladit bojovou činnost všech zúčastněných sil a prostředků ve prospěch vyvedení a zasazení druhého sledu armády do protiúderu.

Armádní protiúder plánujeme v jedné nebo několika variantách v závislosti na možných směrech útoku hlavního uskupení nepřítele a v souladu se zámyslem velitele.

Protiúder je možné vést buď na předem plánovaném směru nebo na těch směrech, kde je jeho uskutečnění z hlediska vzniklé situace neúčelnější. Jestliže se nepřítel vtomil do obrany na dvou nebo několika směrech, je zapotřebí vést protiúder s cílem zničit hlavní uskupení nepřítel. Ostatní jeho vojska jsou ničena buď divizními protiztečemi nebo dalším protiúderem.

K vedení protiúderu plánujeme použití druhého sledu armády (vševojskové zálohy) a využití co největšího množství vojsk prvního sledu armády, raketového vojska, dělostřelectva, letectva a vojska PVO.

Pro každou plánovanou variantu armádního protiúderu určujeme jeho cíle, síly a prostředky, které se jej zúčastní, úkoly svazkům, jež vedou protiúder, jaderného a palebného ničení nepřítel, raketovému vojsku, dělostřelectvu, letectvu a vojsku PVO, úkoly svazkům prvního sledu armády k zabezpečení protiúderu a účasti v něm, k obraně a ochraně přesunu a rozvíjení protiúderného uskupení, úkoly protitankovým zálohám a pohyblivým odřadům zatarasovacím, součinnost vojsk při protiúderu, opatření operačního, speciálního, týlového a technického zabezpečení a organizace velení vojskům. Současně je nutné připravit podrobný rozpočet sil a prostředků pro jaderné a palebné ničení nepřítel, se stanovením stupně ničení nepřátelských uskupení na jednotlivých směrech jejich předpokládaného postupu.

S cílem zabránit napadení vojsk, která vedou protiúder, vzdušným nepřítel, štáb plánuje použití prostředků PVO divizí zúčastněných v protiúderu, divizí prvního sledu, v jejichž pásmech je protiúder vykonáván, armádních prostředků PVO a stíhacího letectva frontu vyčleněného k plnění tohoto úkolu.

Důležité je zplánovat také vedení boje se vzdušnými výsádky a aeromobilními jednotkami nepřítel, které by mohly ovlivnit přípravu a vedení protiúderu. Je zapotřebí stanovit pravděpodobné prostory vysazení výsádek, jejich možné složení, pásma odpovědnosti svazků prvního a druhého sledu za jejich zničení, úkoly raketovému vojsku a letectvu k vedení úderů ve výchozích prostorech pro vysazení, vojsku PVO a letectvu k ničení výsádek ve vzduchu, obraně a podpoře vojsk, která ničí výsádky po vysazení, síly a prostředky pozemního vojska vyčleněné k boji s výsádky v prostoru vysazení, jejich úkoly, způsob a signály uvědomování vlastních vojsk.

Ve všech variantách připravovaného protiúderu plánujeme další činnost vojsk po jeho uskutečnění, včetně (v závislosti na situaci) přechodu hlavních sil armády do útoku.

Protiúder a protiúderné uskupení je nutné připravit tak, aby jej bylo možné upřesnit a vykonat v optimální variantě v závislosti na skutečném vývoji boje.

Při stanovení směru a způsobu vedení protiúderu vychází velitel armády ze zásady, že je nutné zničit hlavní úderné uskupení nepřítel v nejkratší možné době. V závislosti na situaci nepřítel, jeho síle, terénních podmínkách a možnostech vlastních vojsk určí způsob a směr protiúderu (do obou či jednoho boku nepřátelského uskupení, nebo zda jej ničit při vklínění do obranného pásma armády čelně).

Protiúder do obou boků nepřátelského uskupení je možné uskutečnit tehdy, když vojska prvního sledu armády pevně brání výhodná postavení na bocích vklínění a armáda má dostatek sil k tomu, aby dosáhla nezbytné převahy nad nepřítel na obou zvolených směrech protiúderu. Protiúder do obou boků vytváří zpravidla výhodné podmínky pro úder na nejranitelnější místa nepřátelské operační sestavy i pro rychlé vyjití vojsk armády do týlu hlavních sil nepřítel a také k jeho izolaci od přisunovaných záloh, ovládnutí nebo umlčení prostředků jaderného napadení, obklíčení a zničení nepřítel po částech.

Protiúder do jednoho boku je vhodné vést zpravidla tehdy, je-li možné přimknout nepřítel k přírodním překážkám a tím mu znemožnit uskutečnění manévru, nemá-li armáda dostatek vojsk k úderu do obou boků nepřítel nebo když není možné zabezpečit rychlé vyvedení vojsk na výhodnou čaru k vedení úderu do druhého boku. Výhodou této varianty je jeho snazší organizace a možnost dosažení rozhodné převahy sil a prostředků na stanoveném směru.

Čelní protiúder vedeme zpravidla tehdy, když se zřetelem k terénním podmínkám nebo nedostatku času nemůžeme vést protiúderné uskupení k protiúderu do boku, nebo jestliže má protiúderné uskupení vzhledem k celkové situaci za cíl zničit část nepřátelského uskupení a obnovit obranu na jedné z výhodných čar. Tento protiúder může být vykonán také tehdy, jestliže je hlavní uskupení nepřítel silně oslabeno, nepřítel se nestačil k odražení protiúderu na dosažené čáře opevnit a jsou vytvořeny podmínky k vedení protiúderu s překvapením.

Při stanovení času k vedení protiúderu velitel zvažuje možné tempo útoku nepřítele, vzdálenost svazků druhého sledu armády od výhodných čar rozvinutí a dobu potřebnou na přípravu jaderného a palebného ničení nepřítele. Přitom štáb připravuje výpočty pro přesun vojsk protiúderného uskupení na čáry rozvinutí a raketové vojsko a dělostřelectvo do prostorů bojového rozmístění a palebných postavení. Tyto výpočty musí vytvořit předpoklady pro včasné zahájení protiúderu i jaderného a palebného ničení nepřítele.

Velký význam k dosažení úspěchu při organizaci a vedení protiúderu má jeho utajení, příprava v krátkých časových lhůtách, pevné a nepřetržité velení vojskům.

S přechodem nepřítele do útoku velitelé, štáb armády a divizi zabezpečují sladěnou činnost vojsk a letectva při odražení útoku nepřítele a ničení jeho vojsk. V nezbytných případech provádějí změny v uskupení vlastních vojsk a zasazují další síly na směru hlavního úderu nepřítele. Postupně, jak se vytvářejí podmínky k protiúderu, velitel armády upřesňuje nebo přijímá nové rozhodnutí k jeho uskutečnění a v souladu s ním upřesňuje nebo stanoví nové úkoly vojskům.

Štáb je povinen včas navrhnout veliteli složení protiúderného uskupení, zabezpečit jeho přesun na čáru rozvinutí, organizovat obranu vojsk za přesunu proti úderům ze vzduchu, organizovat palebné ničení nepřítele na směru protiúderu, zabezpečit spolehlivé spojení při radioelektronickém rušení a udržovat nepřetržitou součinnost vojsk. Protiúdernému uskupení za přesunu, rozvinutí a v průběhu protiúderu se velí z VS nebo z předem stanoveného místa velení, které je možné rozvinout také na VS divize, jež působí na směru protiúderu.

Na každém plánovaném směru protiúderu je organizována součinnost svazků druhého se svazky prvního sledu, v jejichž pásech protiúderu plánujeme, s letectvem, raketovým vojskem, dělostřelectvem a zálohami druhých vojsk. Raketovému vojsku, letectvu a dělostřelectvu stanovíme možné prostory a způsoby vedení palebných úderů. Vojskům druhého sledu a ostatním, která se protiúderu zúčastní, jsou určeny pochodové osy, způsob vyvedení na ně, čáry rozvinutí k protiúderu a opatření k zabezpečení pochodu. Velitel dále stanoví nové podřízené posilových prostředků, úkoly vojskům prvního sledu k zabezpečení zasažení protiúderného uskupení do sražení a slaďuje úkoly armádních proti-

tankových záloh a pohyblivých odřadů zatarasovacích.

Při protiúderu, při němž se počítá s obklíčením nepřítele, bude nutné koordinovat směry činnosti vojsk, stanovit čáry setkání, způsoby označování a rozpoznávání vlastních vojsk a letectva, signály k přerušení palby a další bezpečnostní opatření i postup k ničení prisunovaných nepřátelských záloh.

Při organizaci součinnosti k vedení boje se vzdušnými výsadbami a aeromobilními útvary (jednotkami) nepřítele jsou upřesňovány úder raketového vojska a letectva k ničení dopravního letectva a vrtulníků nepřítele (na letištích a přistávacích plochách) a na nepřátelská vojska ve výchozích prostorech. Slaďuje se činnost vojska PVO a letectva, raketového vojska, dělostřelectva a vševojskových útvarů k ničení nepřátelských výsadek při jejich vysazování a vykládání.

K organizaci a udržení součinnosti mezi vojsky armády a svazky (útvary) ostatních druhů vojsk je možné na velitelském stanovišti armády vytvořit operační skupinu složenou z představitelů těchto druhů vojsk, kteří jsou vybaveni spojovacími prostředky. Všechna opatření přijatá k zabezpečení součinnosti se sousedy a ostatními vojsky jsou uváděna na mapě rozhodnutí, v plánu operace a plánu bojového použití druhů vojsk a speciálních vojsk. Jsem toho názoru, že když je dostatek času, může štáb zpracovat také plán organizace součinnosti.

K upřesnění rozhodnutí, úkolů vojsk a k organizaci součinnosti může velitel armády vyjždět do terénu, zejména ke svazkům prvního sledu, které působí na hlavním směru, a ke druhému sledu k upřesnění armádního protiúderu.

Úspěšným uskutečněním protiúderu mohou být vytvořeny podmínky pro přechod vojsk armády do útoku. Rozhodnutí k tomuto opatření přijímá velitel armády ještě v průběhu protiúderu. Úkoly vojskům se budou v tomto případě upřesňovat s využitím spojovacích prostředků a v dalším je štáb potvrdí písemně.

Značný význam má pro zajištění protiúderu jeho **všestranné zabezpečení**.

Při vklínění nepřítele do bojové sestavy útvarů prvního sledu, v rámci přípravy protiúderu, vedeme v pásmu armády zesílený **průzkum** armádními, vojskovými prostředky a letectvem s cílem upřesnit: úsilí nepřítele o vyjití do boku a týlu vojsk v obraně, vysazování vzdušných výsadek, síly a složení uskupení nepřítele

na směrech, kde došlo k jeho vklínění do obrany, přísun a směr zasazení nepřátelských záloh s důrazem na tanková uskupení a prostředky jaderného napadení, rozmístění míst velení a radioelektronických prostředků. Úsilí průzkumu je nutné zaměřit také na získání údajů o stavu komunikací, pásmech zamoření, požárech a rozrušení terénu.

K hlavním cílům a úkolům **OPZHN** patří: včasné zjištění příprav nepřítele k použití jaderných, chemických a bakteriologických (biologických) prostředků, rozptýlení vojsk a jejich manévru, ženijní budování prostorů a postavení, která zaujmají vojska a příprava komunikací k manévru, varování vojsk o použití ZHN nepřítelem, jejich uvědomění o vedení vlastních jaderných úderů a o radioaktivním, chemickém, bakteriologickém (biologickém) zamoření, profylaktická zdravotnická a veterinární opatření, zjišťování následků použití ZHN, zabezpečení bojeschopnosti a ochrany vojsk při činnosti v pásmech zamoření, prostorech závalů, požárů, záplav, odstraňování následků použití zbraní hromadného ničení nepřítelem [je uskutečňováno současně s obnovou narušeného velení a bojeschopnosti útvarů].

Úkolem sil a prostředků **REB** je dezorganizovat velení vojskům nepřítele, snížit efektivnost technických prostředků průzkumu, použití bojové techniky a zbraní divizí prvního sledu nepřítele, zejména na směru hlavního úderu a narušit jejich součinnost s podpůrným letectvem, ztížit vedení vzdušného radiolokačního průzkumu a snížit efektivnost úderů letectva nepřítele na vojska a týlové objekty armády zabezpečit velení vojskům v obraně i při rušení činnosti radioelektronických systémů.

Hlavním úkolem **operačního maskování** je skrýt vojska před nepřítelem, vnútit mu klamnou představu o skutečných záměrech, charakteru a zámyslu boje, o složení, situaci a bojové připravenosti vlastních vojsk. Je zapotřebí, aby zabezpečilo překvapivou činnost a chránilo bojeschopnost vlastních útvarů. Operační maskování musí být aktivní, přesvědčivé, nepřetržitě a mnohotvárné. Mezi hlavní způsoby operačního maskování patří utajení, imitace, demonstrační činnost a dezinformace.

K nejdůležitějším opatřením operačního maskování v obraně patří klamat nepřítele o směru soustředění hlavního úsilí, bojové sestavě vojsk, průběhu předního okraje, systému paleb, ženijním budování obrany, přípravě manévru silami i prostředky, vedení protiztečí (protiúderu) a

o organizaci velení vojskům. Uvedená opatření musí být přísně koordinována s reálnou činností vojsk.

Ženíjní úpravy prostorů soustředění druhého sledu (vševojskové zálohy) a přípravu čar rozvinutí k vedení protiúderu vykonávají jednotky protiúderného uskupení převážně vlastními silami. V závislosti na celkové situaci a časových možnostech přípravy protiúderu mohou být budovány okopy pro palebné prostředky jednotek, které zabezpečují zasazení hlavních sil, místa velení, palebná postavení dělostřelectva a prostory bojového rozmístění raketového vojska, které se zúčastní protiúderu. K těmto pracím je možné využít také armádní ženijní opevňovací útvary a jednotky. K zabezpečení manévru raketovým vojskem, dělostřelectvem a vojskem PVO upravujeme nejméně jednu osu pro každý útvar. Výjezdové cesty z prostorů bojového rozmístění na hlavní komunikace se zpravidla upravují silami vlastních ženijních jednotek těchto vojsk.

Chemické zabezpečení protiúderu zahrnuje zjišťování jaderných výbuchů, radiací, chemický a povšechný bakteriologický (biologický) průzkum, zřizování průchodů v chemických zátarasech, ničení nebo zneškodňování nepřátelských chemických fúgasů, včasné a dovedné používání prostředků individuální a kolektivní ochrany, dozimetrickou a chemickou kontrolu vojsk a týlových objektů, speciální očistu útvarů a jednotek, výzbroje, bojové a ostatní techniky, munice a materiálu, odmoňování a dezinfekci, realizaci opatření k zajištění radiační bezpečnosti, používání dymu, aerosolů a zápalných prostředků útvary chemického vojska.

Ochrana a obrana vojsk v prostorech rozmístění, na čarách rozvinutí k protiúderu, v prostorech bojového rozmístění, palebných postavení a na palebných čarách je uskutečňována ochranou všeho druhu, střežením, pořádkovou službou a dalšími opatřeními.

Na čarách rozvinutí vojsk k protiúderu je možné organizovat obranu jednotlivých směrů speciálně vyčleněnými silami.

K ochraně a obraně vojsk při přemísťování vytváříme pochodové zajištění a obranu důležitých objektů na osách přesunu.

V závislosti na situaci je možné **protiúder zahajovat** buď po přesunu a rozvíjení vojsk z chodu, nebo z přímého dotyku s nepřítelem. Možná je i kombinace obou způsobů, tj. část vojsk protiúderného uskupení vede útok z chodu [po přesunu

z hloubky) a druhá část z přímého dotyku přechodem z obrany do útoku.

Při organizaci přesunu a rozvinování vojsk protiúderného uskupení určujeme výchozí čáry k přesunu na čáry rozvinutí k protiúderu, které by měly být zajištěny pevnými úseky obrany vlastních vojsk. Doba zahájení přesunu svazků a útvarů se stanoví tak, aby vojska vyšla na čáru rozvinutí současně. Pásmo široké 8 až 12 km před čarou rozvinutí musí umožňovat rozčleňování a rozvinování vojsk z pochodo- vých proudů do předbojové a bojové sestavy. Je-li to nutné, mohou útvary v tomto pásmu zřídít pomocné cesty. Přesun protiúderného uskupení na čáru rozvinutí se provádí v co nejkratší době, skrytě s dodržováním zásad maskování, se zřetelem na možné střetnutí s pronikajícím uskupením nepřítele a údery jeho prostředků jaderného napadení a letectva. Zvláštní pozornost je zapotřebí věnovat klamným přesunům vojsk, nepřetržitému průzkumu nepřítele a terénu na osách přesunu a na čarách rozvinování, organizaci zabezpečení přesunu a pořádkové služby. K obraně boků protiúderného uskupení se mohou využívat armádní i divizní protitankové zálohy a pohyblivé odřady zatarasovací.

Současně s organizací přesunu a v jeho průběhu jsou upřesňovány úkoly palebným prostředkům, vojsku PVO, prostředkům radioelektronického boje a součinnost vojsk. Protiúderné uskupení je přesunováno na čáru rozvinutí na rozkaz velitele armády a je bráněno útvary (svazky) PVO a vojsky prvního sledu, které jsou v dotyku s nepřítelem. Každá divize na směr svého přesunu vysílá průzkum, předsunuté odřady (předvoje) a odřady zabezpečení pohybu. Současně s předsunutými odřady (vzápětí za nimi) je přesunováno divizní dělostřelectvo, aby bylo schopno podporovat nejen hlavní síly, ale i PO. Jestliže nepřítel čelními jednotkami dosáhl čáry rozvinutí, přecházejí předsunuté odřady za podpory vojskového letectva do útoku z chodu s cílem zmocnit se výhodných čar, palbou tanků, dělostřelectva a dalších palebných prostředků ničit nepřítele, zabránit mu v dalším postupu a zabezpečit rozvinutí hlavních sil divize k protiúderu.

Armádní protiúder zahajujeme vedením úderů raketového vojska, dělostřelectva a letectva na pronikající uskupení nepřítele. Dobu vedení úderů stanovíme tak, aby bylo zabezpečeno co nejefektivnější využití jejich výsledků vojsky protiúderného uskupení k rozhodnému dokončení zničení pronikajícího nepřítele. Údery jsou zpra-

vidla vedeny tehdy, když se svazky přiblíží k čarám rozvinování, za předpokladu zajištění jejich bezpečnosti. Délka **palebné přípravy** může být různá. Stejně jako v útoku je její trvání určováno časem potřebným ke spolehlivému zničení protistojícího nepřítele, k přesunu a rozvinování vojsk k vedení útoku z chodu. Nejsilnější palebný úder na nepřítele v úseku protiúderu je výhodné vést od zahájení rozvinování vojsk (tj. s jejich přiblížením k čáře rozvinutí na vzdálenost 10–15 km) až do jejich zasazení do sražení. Tomu odpovídá délka palebné přípravy protiúderu 30 až 40 minut.

Leteckou přípravu je účelné uskutečňovat současně s palebnými údery dělostřelectva silami stíhacího bombardovacího letectva, a to na nově zjištěné jaderné prostředky, místa velení a na brigádní a divizní zálohy nepřítele. Bojové vrtulníky vedou údery na tanky, obrněné transportéry a odpalovací zařízení PTRS v sestavě prvního sledu nepřítele, které nejsou ničeny palbou dělostřelectva.

V průběhu palebné přípravy se pluky a prapory protiúderného uskupení rychle přesunují po stanovených osách, rozčleňují se a při přiblížení k čáře zteče se rozvinují do bojové sestavy. Palbou tanků, bojových vozidel pěchoty a dalších prostředků ničení nepřítele, narušují jeho bojovou sestavu a rozhodnou ztečí ničí vojska prvního sledu. Současně se svazky, které vedou protiúder, přecházejí do útoku i útvary divizí prvního sledu, v jejichž pásmu je protiúder uskutečňován (v závislosti na celkové situaci mohou tyto útvary zahájit útok i jako první).

Palebná podpora protiúderu se vykonává palbou dělostřelectva a údery letectva, kterými jsou umlčovány oživlé a nově zjištěné dělostřelectkové baterie, opěrné body a cíle, jež brání postupu vojsk prvního sledu.

Leteckou podporu protiúderu provádějí síly stíhacího bombardovacího a vojskového letectva, které vedou postupné údery na objekty určené velitelem armády a podle požadavků velitelů divizí.

Na směrech, kde byl nepřítel dostatečně umlčen a v jeho bojové sestavě jsou mezery, útočí útvary prvního sledu v předbojových sestavách na vozidlech. V tomto případě se do bojové sestavy rozvinují až v průběhu protiúderu k překonání a zničení organizovaného odporu nepřítele.

Činnost vojsk protiúderného uskupení musí být rozhodná, vedená bez zastávek ve vysokém tempu, s krajním úsilím (s vy-

užitím mezer v bojových sestavách nepřítele) a do celé hloubky stanoveného úkolu. K zabezpečení rychlého postupu a vedení úderů do boku a týlu hlavního nepřátelského uskupení útočící vojska umlčují a ničí nepřítele a jeho palebné prostředky palbou dělostřelectva, tanků, protitankových a dalších palebných prostředků, využívají úderů stíhacího bombardovacího a vojskového letectva.

Má-li protiúder formu střetného sražení, je důležité předejít nepřítele ve vedení palebných úderů, rozvinování svazků a útvarů do bojové sestavy a v narušení systému velení jeho úderného uskupení. Velký význam má obrana hlavního uskupení armády proti úderům ze vzduchu, smělá, rozhodná a iniciativní činnost velitelů všech stupňů i vojsk.

Tankové svazky a útvary vedou údery do boků nepřítele, přičemž částí sil ho poutají čelně. Taková činnost může vést k porážce i silnějšího nepřítele, který se nestihl rozvinout.

V průběhu protiúderu je třeba věnovat zvláštní pozornost zmaření činnosti a opatření nepřítele, která jsou zaměřena na odražení protiúderu, a spolehlivému zabezpečení útočících vojsk. S tímto cílem vojska vedou zesílený průzkum, údery na přisunované zálohy nepřítele a jeho vojska, jež uskutečňují přeskupení z jiných směrů. Na ohrožených směrech rozvinujeme protitankové zálohy, pohyblivé odřady zatarasovací a v některých případech i vševojskovou zálohu, zřizujeme ženijní záta-

rasy. Zálohy, které se zavázaly do boje, obnovujeme ze svazků v obraně a z vojsk převzatých ze zálohy frontu.

K ovládnutí a zničení jaderných prostředků, míst velení, spojovacích uzlů, výhodných čar a prostorů na osách přesunu nepřátelských záloh je možné využít taktické vzdušné výsadky.

Zvyšování úsilí v průběhu protiúderu dosahujeme jadernými údery, údery letectva a palbami dělostřelectva, zasazením do sražení druhého sledu protiúderného uskupení, svazků i útvarů přemístěných z jiných směrů nebo přisunutých z hloubky a rovněž přechodem do útoku vojsk, která vedou obranu na bocích protiúderného uskupení.

Úspěch dosažený při zahájení protiúderu musí být ve výhodné situaci ihned rozvíjen do hloubky až do úplného zničení nepřátelského úderného uskupení a přisunovaných záloh nepřítele. K zabezpečení čar ovládnutých při protiúderu je vhodné kromě protitankových záloh a pohyblivých odřadů zatarasovacích využívat rovněž druhé sledy pluků a divízií a speciálně vyčleněné ženijní a ženijní opevňovací útvary.

Za příznivých podmínek může mohutný protiúder, vedený s překvapením, zvláště tankovými svazky, ve spojení s využitím jaderných úderů, úderů letectva a palby dělostřelectva zásadně změnit poměr sil a prostředků ve prospěch bránících se vojsk a vytvořit tak výhodné podmínky k přechodu do útoku.